

KRKAVEC

Překlad: Filip KRAJNÍK (2004)

V půlnoc jednu, sláb a v chmurách, dumaje sám v nočních mûrách,
rozevřené maje svazky v zašlých kûžích vázané,
když jsem klimbal, skoro dřímál, slabý zvuk jsem náhle vnímal,
jak by někdo kliku spínal u mých dveří, budil mne.
„Návštěva to,“ sobě pravím, „u mých dveří budí mne,
jenom to a víc již ne.“

Paměť jindy lživě mívá, tuto noc však nepromívá:
z ohně duch se na zdi svívá, hned mře, hned zas zaplane.
Prahl jsem po svitu rána, knihy marná byly brána
k zapomnění té, jež zvána Dagomar, té ztracené
dívkou, kterou andělé zvou Dagomar – té ztracené:
jméno měla, zde již ne.

Purpur záclon vítr zvedal, odpověď v nich žádnou nedal,
mořil mne a uvrhával v rmutné děsy podivné.
Abych bázeň v srdci schoval, stále jsem si opakoval:
„Jenom host to stojí vpodál, v prostředí noci neklidné.
Noční host, jenž stojí vpodál, v prostředí noci neklidné.
Jenom to a víc již ne.“

Pocítiv pak sílu v duši, bez váhání, jak se sluší,
„Pane, paní, odpusťte mi,“ znělo moje prosebné.
„Z únavy jsem chvíli dřímál, když jste moji kliku spínal,
stěží jen jsem v spánku vnímal zvuk přes dveře zavřené.
Nechal jsem vás venku čekat.“ – Vrzou dveře zavřené:
jenom tma a víc již ne.

Do černoty prázdné hledě, stál jsem, tváře z děsu bledé,
zmítal jsem se v běsných snech, jež cizí duši smrtelné.
Ticho bylo nerušené, temnou sítí opředené,
tolik slůvko, téměř němé, „Dagomar!“ jen zavane.
To jsem vyřkl, ozvěnou pak „Dagomar!“ zas zavane,
tak jen a pak víc již ne.

V pokoj zas jsem otáčel se, cítil, jak se duše třese,
uslyšel jsem chvíli na to zvuky, teď již výrazné.
„Jistě je to cosi dlící,“ řek jsem, „pod mou okenicí.
Pohleďme, co noci spící tajemství je záhadné.
Srdce ztiším, ať zvím, co je tajemství to záhadné.
Vítř snad, nic víc již ne.“

Oknem sotva otevřeným rázně vlétá tělem celým
majestátný krkavec, jenž přilét z doby ztracené.
Pozdravem se nezatíží, panským letem přímo míří,
krkavec se zvolna blíží nad dveře, kde zůstane.

Usazený na Pallady bustě ten pták zůstane.
Sletěl, sednul, víc již ne.

V krkavčím to zvíře zjevu přimělo mne do úsměvu,
jak v svůj dekor mělo vážnost s hrobným klidem spoutané.
„Jak máš pyšné chmýří krátké,“ pravím, „mravy tvé jsou vratké,
sneseš se sem ze tmy sladké, kdy se ti jen zamane?
Pověz, jak se božstvům mrtvých říkat tobě zamane.“
Krkavec dí: „Vícekrát ne.“

V údiv, jaký projev snadný svede ten tvor těžkopádný,
strnul jsem, ač věta jeho malý smysl dala mně.
Copak někdy někdo viděl krkavčí pár černých křídel
na soše, an by se styděl, usazený nezvaně?
Pták či stvůra nade dveřmi usazená nezvaně,
ještě zve se „Vícekrát ne“?

Krkavec však osamocen na bustě, jak byl by zdrcen
z duše těmi dvěma slovy, které z nitra vyvrhne.
Seděl tam a dál už němý nehnul svými perutěmi,
chvilí na to připadne mi: „Měl jsem hosty pochybné –
zmizí k ránu jak ti druzí, jak mé touhy pochybné.“
Pták pak pravil: „Vícekrát ne.“

Polekaný těmi slovy, jež patřila Krkavcovi,
„Jistě,“ pravím, „říká pouze skřeky do něj vložené.
Pán snad jeho v zoufalosti, stížen Sudby ukrutností
opakoval do sytosti věty z chmurů zrozené.
Daly vzniknout elégií, věty z chmurů zrozené,
jež zněly „Vícekrát ne.“

Pták ten stále ve svém zjevu ponoukal mne do úsměvu,
přisunul jsem tedy křeslo hojnou řezbou zdobené.
Dříve než bych se byl nadál, chtivě jsem si v duchu spřádal
myšlenky, v kterých jsem hádal, co tím bylo myšlené,
když ten černý netvor krákal, co tím bylo myšlené,
hrozným jeho „Vícekrát ne.“

V úvahách jsem smysl lovil, ani slůvka nevyslovil
k ptáku, který na mé srdce hleděl v hrudi schované.
Tak jsem seděl dumající, s hlavou jemně klesající,
v polstrování křesla dlící – svícna svit naň dopadne.
Avšak Ona na ten polstr, na nějž světlo dopadne,
neusedne, vícekrát ne.

Vzduch byl cítit náhlou tíží, z kadidla jak dým když šíří
Sefafín, jenž zlehka kráčí po podlaze leštěné.
„Ubohý,“ dím, „Bůh tě slyší, andělé teď k tobě spíší
s lékem, který bolest tiší, všechen rmut teď ustane!
Pij, jen pij, ať všechna bolest pro Dagomar ustane!“
Krkavec dí: „Vícekrát ne.“

„Proroku,“ dím, „z d'ábla vzešlý, prorok jsi, tak pověz, chceš-li,
v Gilead zda balzám mají, jenž by zbavil hoří mne.
V tuto noc již jedno je mi, zlo zda svými přejemi
přivleklo tě, ptáku němý, rozřeš zkazky tázané.
Odpověz mi v domě hrůzy na otázky tázané.“
Krkavec dí: „Vícekrát ne.“

„Proroku,“ dím, „z d'ábla vzešlý, prorok jsi, tak pověz, chceš-li,
při Nebi i při Bohu a při vši vodě svěcené:
pověz trudné duši mojí, zda se v Nebi s zárnou spojí
Dagomar, o kterou stojí, zda pak truchlit přestane.
Zda se setká s Dagomar a zda pak truchlit přestane.“
Krkavec dí: „Vícekrát ne.“

„Toť je naše rozloučení, ptáku,“ křičím v rozhořčení,
„klid' se ven v plutónskou bouři, necht' tě vichrem odvane!
At' tu ani pírkó tmavé nesvědčí o řeči lhavé!
Nech mě v samotě mé pravé, slétni z sochy, Satane!
Vyjmi zoban z mého srdce, opust' můj práh, Satane!“
Krkavec dí: „Vícekrát ne.“

A ten pták jen stroze hledí, stále sedí, stále sedí,
v dráp svůj černý bílou svírá líci Pallas bezbranné.
Pohled jeho rudodivý zírání jako démon snivý,
svícna svit pak prchný, mdlivý vrhá stín, jenž k zemi lne.
A má duše krkavčí ten temný stín, jenž k zemi lne,
nesetřese – vícekrát ne.

Laskavému čtenáři:

Nejnovější český překlad Poeova Havrana si nečiní ambice stát se nejlepším českým překladem ani stavět se po bok velikým pánům Vrchlickým, Nezvalům, Nevrlům, Bejblíkům a mnohým jiným. Vznikl pouze z nadšení a mojí touhy změřit si své síly na Poeově poetice a metru. Jak úspěšně, necht' čtenář posoudí sám.

Otevřeně přiznávám tyto inspirace: Jar. Vrchlický – upřednostnil formu, zvučnost a spád před věrným přebásněním, stejně jako já (jeho ostrým slovům se však má těžkopádná verze zdaleka nevyrovná); V. Nezval – jeho refrén „Vícekrát ne“ je zatím nejlepším kompromisem mezi významem a zvukem slovíčka „Nevermore“; Fr. Nevrla – jeho Dagomar byla zavržena, já ji jako poklonu jemu znovu oživuji; M. Macek – měl jako první odvahu překřtít zažitého havrana na správného krkavce, já jsem šel v jeho šlépějích (The Raven však navždy zůstane Havranem).

(Rodičům, prosinec 2004)

Převzato z lit. časopisu Divoké víno, 20/2006 (<http://www.divokevino.cz/2006/krajnik.php>)